

YUNUS EMRE’NİN KABRİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER ÜZERİNE

Fahri YETİM

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Eskişehir

ÖZET

Milletlerin gelişiminde ve geleceğinde düşünce alanındaki çalışmalar büyük önem taşır. Bu alanda yapılan çalışmalar, niteliklerine göre bazen milletlerin (ve insanlığın) yol haritasını belirlemede ve izlemede öncülük ederler. Tasavvuf düşüncesi de bu alanda toplumlar için rehberlik platformu oluşturan disiplinlerden biridir. Bu alanda en önde gelen şahsiyetlerden biri de hiç kuşkusuz Yunus Emre’dir. Bu çalışmada; Yunus Emre’nin bilinen edebî şahsiyeti, eserleri ve tasavvufî yönü üzerinde durulmayarak onun tartışılan bir başka yönü olan mezarı konusunda yapılan yoğun spekülasyonlara ve yanlış bilgilere cevap bulunmaya, bu yanlış bilgilerin daha fazla yayılmasının önüne geçilmesine çalışılmıştır. Konunun bu yönü zamanla popülerleşmiş ve Anadolu’nun bir çok yerinde Yunus Emre’nin mezarının olduğu kanısına varılmıştır. Çalışmada; konunun belgesellik arzeden yönleri, klasik kaynaklar ve modern araştırmalar değerlendirilerek Yunus Emre’nin kabrinin Eskişehir (Sarıköy)’de bulunduğu kuvvetle muhtemel olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Mezar, Tasavvuf, Eskişehir, Karaman

ON THE VIEWS ABOUT THE TOMB OF YUNUS EMRE

ABSTRACT

Intellectual activities occupy a special place in the past and future of nations. Studies made on intellectual activities act as a guidance in the orientation of the mankind. The Islamic mystic thought “tasavvuf” is one of these activities, which enables the formation of a wide platform of guidance for nations. As far as these Islamic mystic figures are concerned, Yunus Emre comes into prominence as a great personality. This study does not deal with the well-known literary personage of Yunus Emre as well as his works and mystic legacy. Instead, in order to avoid the current speculations and the misinformation regarding the subject, it tries to answer the questions about his tomb and his place of death, an aspect, which has gradually gained popularity among the Anatolian people and in the course of time it was believed that the tomb of Yunus Emre had been scattered throughout Anatolia. This study aims at preventing the increasing mis-perception of Yunus Emre as a barely mystic personality and the formation of wrong-perceived cults around him. Making use of the documentaries, the classical sources and the modern researches on Yunus Emre, this study concludes that the tomb of Yunus Emre must be situated in Sarıköy, a village of Eskişehir.

Keywords: Yunus Emre, Mezar, Tasavvuf, Eskişehir, Karaman

1.GİRİŞ

Vefatımızdan sonra türbemizi yer yüzünde aramayınız. Bizim mezarımız ârif kişilerin sinesindedir.

MEVLANA

Büyük Türk mutasavvıfı Yunus Emre ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Bununla beraber Yunus Emre'nin Türk düşünce hayatında bugünkü düzeyde konumunu alması oldukça yenidir. Türk tarihi ve kültürüne ait verilerin yer aldığı temel kaynaklardan biri olan İslam Ansiklopedisinde Yunus Emre maddesinin bulunmaması konunun ihmaline dair çarpıcı bir örnektir. Bir anlamda (sadece bir derviş-şair olma dışında) 1919'dan önceki dönemde Yunus Emre yoktur. Yunus Emre'nin bugün bilinen yönleriyle keşfi, ilk baskısı 1919'da yapılan Fuat Köprülü'nün **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar** adlı eseriyle olmuştur. Bu tarihin Türk milleti açısından önemi bellidir. Bu dönem, (Mondros sonrası) milletimiz açısından var oluş-yok oluş kesitini içerdiği için Yunus'un bu anlamda Türk milletine ontolojik bir değer kattığını söyleyebiliriz.

Cumhuriyete geçişle birlikte Yunus Emre; Türk tarihi ve dili üzerine yeni tezler, anlayışlar, yorumlar geliştirilirken inşa dönemi ulusal kimlik projeleri ekseninde mitolojik bir şahsiyet olarak da ele alınmış ve işlenmiştir. 1930'lardan itibaren laik-ulusal kimlik konsepti içinde bir mitos olarak ele alınarak hümanist bir Yunus algılaması geliştirilmiştir.

Köprülü'den sonra Yunus üzerine ilk önemli çalışmaları gerçekleştiren ve Köprülü'nün ortaya çıkardığı Yunus'la bir hesaplaşma içine giren Burhan (Ümit) Toprak olmuştur. Bu amaçla Burhan Toprak, 1933 yılında **Yunus Divanı**'nı üç cilt olarak yayınlamıştır. Yunus Emre'nin maddî (fizikî) varlığı, hayatı ve mezarı ile ilgili araştırmalar ise bu dönemde başlamış ve 1946'da büyük Türk bestecisi Ahmet Adnan Saygun tarafından Yunus Emre Oratoryosunun bestelenmesiyle birlikte ivme kazanmıştır.

Üzerine yapılan modern araştırmalarla birlikte "yitik değer" olmaktan kurtarılan Yunus Emre'nin; salt mitik bir şahsiyet ve değer olarak algılanmaması için, onun insanî yönü ile birlikte, öldüğü yer ve mezarı ile ilgili pek çoğu spekülatif sayılabilecek görüşlere açıklık getirme ihtiyacı vardır.

Bu çalışmada; Yunus Emre'nin edebî şahsiyeti, mutasavvıf-şair yönü yerine, onun bu yönleri kadar tartışılan mezarı konusunda, özellikle Doğu mistisizminde örneklerine sıkça rastlanan yanlış kültlerin çıkması gibi bazı istismar olasılıklarını da önlemek, insan olarak Yunus Emre'nin yattığı yerin ortaya çıkarılmasına katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Bunun için metodolojik olarak konu ile ilgili belgeler ile klasik ve modern araştırmaların verilerinin dili; tahlil ve sentezci bir yaklaşımla ele alınarak bir dökümü ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bugüne dek yapılan araştırmaların pek çoğunda, Yunus Emre'nin yöresel bir aidiyet ön yargısıyla ele alındığı ve yirmiden fazla yerde mezarının bulunmasının da bu "yöresel aidiyet duygusu"ndan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

2. YUNUS EMRE'YE İZAFE EDİLEN MEZAR YERLERİ

Muhtemelen H.638 (M.1240-1241) ve H.720 (M.1320-1321) yılları arasında yaşadığı anlaşılan Yunus Emre'nin kendisine ait olduğu ileri sürülen bir çok yerde mezarı (merkad, medfen, makam) bulunmaktadır. Bunların büyük çoğunluğu o yörelerde yaşayan ulu kişilerin sezgi, rüya gibi isnadlarına dayanan rivayetlerle ortaya çıkmıştır. Bursa, Erzurum (Dutçu), Manisa (Kula), İsparta (Keçiborlu), Sivas, Aksaray, Afyon (Sandıklı)... gibi merkezlerdeki mezarlar genellikle bu niteliktedir.

Bunların dışında bazı klâsik kaynaklarca gösterilen ve modern araştırmalarla da desteklenen iki merkez (Karaman ve Eskişehir-Sarıköy) vardır ki bu merkezler ikinci bölümde değerlendirilecektir.

Bu bölümde ele alacağımız merkezler arasında yer alan ve XVII.yüzyılın ikinci yarısında Bursa'da yaşamış olan Niyazî-i Mısırî'nin manevi bir işaretine dayanılarak tayin edildiği rivayet olunan Bursa'daki Yunus Emre medfeninin, Yunus'un gerçek mezarı olmadığını kabul etmek için birçok sebep vardır. Niyazî-i Mısırî'den önce Bursa'da gömülü kimselerden ve oradaki türbelerden söz eden Evliya Çelebi, Belig, Lâmiî Çelebi gibi çeşitli müellifler böyle bir türbeden hiç bahsetmiyorlar (Köprülü, 1976, 274-276).

Kâmil Kepecioğlu, Bursa şerhiye sicillerinden 1875 tarihli bir kayda dayanarak, Yunus oğlu Emre adlı birinin ev vakfeylediği ve burada İmam Yunus adında birinin mezarı olduğunu belirtmektedir. Ancak o da, Niyazî-i Mısırî'nin manevi işaretiyle oluşturulan ve Emir Sultan civarında Kara Abdürrezzak, Tapduk Emre ve Yunus Emre için yapılan bu mezarların Kara Abdürrezzak dışında diğerleri söz konusu kişilere ait olmayıp onlara izafe edilen makamlardır görüşündedir (Kepecioğlu, 1945, 7).

Türk tasavvuf düşüncesi ve tarihi konusunda önde gelen isimlerden olan Abdülbaki Gölpınarlı ise burada yatan bir Yunus'un olduğunu kabul etmekle beraber bu Yunus'un; Yunus Emre'ye meftun, Aşık Yunus, Derviş Yunus mahlaslarını kullanarak şiirler yazan bir başka Yunus olduğunu, merkadi 1943'de yeniden ihya edilen zatın bu zat olduğunu belirtmekte olup araştırmacı Cahit Öztelli de aynı görüşü paylaşmaktadır (Gölpınarlı, 1963, 7; Öztelli, 1971, 31-32).

Yunus Divanı üzerine doktora yapan bir başka araştırmacı Mustafa Tatçı da buradaki Yunus'un; Yunus Emre takipçisi Âşık Yunus olduğunu yazdığı makalede bir kez daha tespit etmiştir (Tatçı 1991, 155-160).

Köprülü ise, buradaki Yunus Emre'ye ait görüşlerin hiçbir bilimsel kıymeti olmayan, asırlardan beri halk arasında yayılmış zayıf rivayetler olduğunu belirtir. (Köprülü, 1976, 276).

Yunus'un mezarının bulunduğu ileri sürülen bir başka yer de Manisa (Kula-Salihli arasındaki) Emre Sultan Köyüdür. Buradaki mezarın Yunus'la ilgisinden bahseden ilk kişi Bursalı Mehmet Tahir Beydir. Mehmet Tahir Beyin belirttiğine göre bu yörede Emre adlı 70 hanelik bir köyde Tapduk Emre ve çocukları ile Âşık Yunus'a ait olmak üzere iki kâgir türbe bulunmaktadır. Yunus'un mezar taşının üzerinde iki ağızlı teber (balta) resmi yer almaktadır. Bursalı Mehmet Tahir Bey bu ilgiden bahsetmekle beraber (Tahir, 2000, 192) mezarda bulunan bu taşların çok sonradan dikildiğini, dolayısıyla bir kanıt teşkil etmeyeceğini belirtiyor.

Yunus'un mezarının Kula'da olduğunu kesin bir dille ifade eden bir diğer tarihçi de Çağatay Uluçay'dır. Çağatay Uluçay, 1940 yılında yayınladığı **Saruhanoğulları ve Eserlerine Dair Vesikalar** adlı eseri ve bundan üç yıl sonra

yayınladığı **Yunus'un Mezarı** adlı on yedi sayfalık broşüründe; Kula'daki Emre Sultan köyünün adından, Yunus'un şeyhi Barak Babaya, klasik kaynaklarda Yunus'un yattığı yer ile ilgili olarak belirtilen Batı Anadolu (coğrafi anlamda) görüşlerinin Kula ile ilgisini kurmaya çalışmıştır (Uluçay, 1943, 16).

Daha sonraki dönemlerde genel olarak Uluçay'ın tezlerine dayanarak "Yunus'un Kula'da medfun olduğunu ispat etmek için ayrıca mucize yaratacak değiliz." şeklinde biten Kula görüşlerine de rastlanmıştır (Tosun vd., 1966, 40). Kamil Kepecioğlu daha önce değindiğimiz makalesinde; Kula'da yatanın Yunus Emre değil, Ömer Emre olduğunu, Saruhanoğulları döneminde de Köyün aynı adı (Ömer Emre) taşıdığını belirtmektedir (Kepecioğlu, 1945, 7).

Abdülbaki Gölpınarlı ise, söz konusu türbenin Emreler topluluğundan Aliğim Emre'ye ait olduğunu, diğer tezlerin de mantık içermediğini vurgulamaktadır (Gölpınarlı, 1961, 82; 1963, 8-9). Fuat Köprülü de "köy halkı arasındaki yayılmış rivayet ve diğer görüşlere bakılarak, buradaki medfenin Yunus'un şeyhine veya Yunus'a ait olduğu hiçbir surette iddia edilemez." demektedir.¹

Kula'daki Yunus Emre konusunda Çağatay Uluçay'ın sözünü ettiğimiz araştırmaları başat (Yunus'un Kula'da bulunduğu ilişkin) görünmektedir. Ancak bu tezlerin tamamına yakını Gölpınarlı ve Kepecioğlu tarafından çürütülmüştür. Ayrıca buradaki Yunus'tan ilk söz eden Bursalı Mehmet Tahir de aynı eserinde hiç tafsilat vermeden Karaman'daki Yunus'un medfeninden bahsettiği gibi Sarıköy'deki Yunus mezarının da altını çiziyor (Tahir, 2000, 192). Sonuç olarak Kula'ya ait diğer Yunus Emre görüşleri ise spekülatif karakterde görünmektedir.

Yunus'a ait olduğu rivayet edilen bir başka mezar mevki de Erzurum'a bir saat mesafede, Palandöken Dağı eteklerindeki Dutçu² köyüdür. Mârifetnâme yazarı, meşhur âlim İbrahim Hakkı (Ö.1763)'nın gördüğü bir rüyadan hareketle gelişen bu rivayet; neo-klâsik diyebileceğimiz kaynaklarca da (Köprülü, Gölpınarlı) sahil görülmemektedir.

Köprülü, Tapduk Emre'nin Sakarya havalisinde münzevî bir hayat sürdüğü için diğer delillerin(!) dikkate bile alınmaması gerektiğini ileri sürmektedir (Köprülü, 1966, 277).

Erzurum'daki mezarın Yunus Emre'ye ait olup olmadığını çok yönlü olarak araştıran bir başka uzman da Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'dur. Fındıkoğlu, 1925'de Erzurum'daki hocalığı zamanında kendi tabiriyle memur edildiği bu ispat görevi ile ilgili yaptığı çalışmaları aynı yıl yayınlanan "Meslek" mecmuasında (Sayı:23) ve daha sonra kaleme aldığı **Erzurum Şairleri** (1927) adlı kitabında yayınlamıştır. Bu konu ile ilgili olarak; "Yunus'un mezarının Erzurum-Tuzcu (Dutçu) Köyünde bulunduğu dair iddianın "Tarih" bakımından sağlam delillerden mahrum olduğunu, yalnız halk edebiyatı psikolojisi zâviyesinden derin bir mana taşıdığını anladım." demiştir (Fındıkoğlu, 1966, 57).

Araştırmacı Halim Baki Kunter, Fındıkoğlu'nun Yunus Emre'yi Erzurumlu saydığını belirtirken (Kunter, 1991, 73) Fındıkoğlu'nun kendisi, "kırk yıl önce

¹ Köprülü bu rivayetlerden birine örnek olarak; "şeyhine çok saygı gösteren Yunus'un, mahsus kapı önüne gömülmesini vasiyet etmiş ki şeyhini ziyaret edenler onun mezarına basıp geçebilsinler"i göstermiştir (Köprülü, 1976, 277).

² Bu yer kaynaklarda Dutçu (Köprülü, 1976), Tuzcu (Fındıkoğlu, 1966) ve Düzcü (Gölpınarlı, 1963) olarak geçmektedir.

avukatlığını yaptığım Erzurum rivayeti karşısında o günlerin iddiasından uzak bulunuyorum.” ifadesiyle bu konudaki yeni görüşünü dile getirmiştir (Fındıkoğlu, 1966, 58). Fındıkoğlu ayrıca Yunus'un Dîvan'ı üzerinde yapılacak filolojik tetkiklerin bu konuda önemli bir veri teşkil edebileceğini ileri sürmektedir.

Yunus'un mezarının Erzurum'da olduğu görüşü tamamen mistiktir. Bu tezi en iyi işleyen Fındıkoğlu'nun da belirttiği gibi bu görüşler, belgeye ve sağlam kaynağa dayanmadığı gibi coğrafi gerçekliğe de uymamaktadır. Çünkü bu anlamda Yunus'un Orta-Batı Anadolu'da bulunduğu şüphe götürmemektedir. Fındıkoğlu'nun konuyla ilgili filolojik tetkik önermesi de ileriki bölümde ele alacağımız gibi birtakım çelişkiler içermektedir.

Bunlardan başka Yunus Emre'nin mezarı konusunda Isparta (Keçiborlu, Eğirdir, Uluborlu), Afyon (Sandıklı), Ordu (Ünye), İzmir (Tire), Bolu, Bandırma, Konya (Doğanhisar) ve Aksaray...olmak üzere yirmiyi aşkın yerle ilgili rivayetler vardır.³ Bu yerler sözünü ettiğimiz nitelikte olduğu için bunları ayrı ayrı incelemiyoruz.

3. KARAMAN VE ESKİŞEHİR (SARIKÖY) GÖRÜŞLERİ

3.1.Karaman

Yunus'un mezarı konusunda 1960'lardan sonra en çok araştırma yapılan yerlerden biri de Karaman'dır. Köprülü'nün Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar adlı eserinde hiç bahsi geçmeyen Karaman'daki Yunus Emre'ye ait ilk araştırma, Burhan (Ümit) Toprak tarafından 1933-1934'de üç cilt olarak yayınlanan Yunus Dîvanı adlı eserdir. Bu eserde Burhan Toprak, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Muallim Cevdet tasnifi, H.1175 (M.1761-1762)'de bulunan ve daha sonraki Karaman görüşlerine büyük ölçüde kaynaklık teşkil edecek Kirişçi Baba (Yunus Emrem) Zaviyesi ile ilgili belgeyi yayınlamıştır (Toprak, 1982, 21).

Tekke kayıtlarının bu konudaki yetersizliğine dair görüşlerimizi daha sonra ele alacağız. Diğer taraftan Kirişçi Baba türbesi ve zaviyesinin de Yunus Emre'ye ait olmadığı daha sonra yapılan araştırmalarla tespit edilmiştir.⁴

Yunus'un Karaman'da yattığına dair hemen tüm görüşlerin odağında bulunan belge ise; Başbakanlık Arşivi H.924 (M.1518) tarihli Tapu defteri 63.sayıda kayıtlı bulunan belgedir. Bu belge; Karaman tezlerinin güçlü savunucuları olan Kamil Kepecioğlu tarafından 1945'de ve İbrahim Hakkı Konyalı tarafından 1966'da yayınlanmış olup bu belgenin aynı zamanda Yunus Emre'nin soyunu da ortaya koyduğu söz konusu araştırmacılar tarafından ileri sürülmüştür. Ancak bu belge, her iki araştırmacı tarafından da ilk kez yayınlanmış olmayıp değerli iktisat tarihçimiz Ömer Lütfi Barkan tarafından 1942 yılında Vakıflar Dergisindeki makalesinde ilk kez çeviri yazısı ve fotokopisiyle yayınlanmıştır. Barkan'ın yayınladığı 924 tarih, 871 numaralı Konya Defteri, 142 sıra no'lu kayıta; Hacı İsmail adlı bir şeyhin dervişleriyle birlikte Horasan'dan gelip Larende (Karaman)'ye yerleştiği belirtildikten

³ Klasik kaynaklarda yer almayan, modern araştırmaların da desteklemedikleri bu rivayet görüşleri hakkında kısa bilgiler için bkz.: Kunter, 1991, 64-98; Ayrıca bkz: Özen, 1996, 151-154

⁴ Gölpinarlı'ya göre (1963, 11-15) Yunus'u Karaman'a ait gösteren belgeler tamamen uydurmadır. Üstelik Kirişçi Baba Zaviyesi ile ilgili kayıtlar da Yunus'a ait değildir. Ayrıca bkz.: Kunter, 1991, 107-114.

sonra oğullarını adları, kurdukları zaviyeler ve vakıfları sıralanmaktadır. “*Amma nâm yeri*⁵ *bu cemaatten Yunus Emre, Karamanoğlu İbrahim Bey’den satın almış, elinde mülknâmesi vardır. Yunus Emre fevt olup evladına intikal eylemiştir .Ve bunlardan gayrisi Kırâçlar Kuyusu ve iki sulu kuyu bunlar İsmail b. Yunus Emre, şehzadeden tapulayup kendüye yurt eylemiştir. Elinde temessükü vardır.*” (Barkan, 1942, 33)

Bu belgenin sağlamlığından şüphe etmek mümkün değildir. Ancak yine de bu belge Yunus Emre ile ilgili cevabını aradığımız sorulara delil teşkil etmekten uzak görünmektedir. Bunun için; Karaman’da toprak satın alan kişi gerçek Yunus Emre midir yoksa Yunus’un torunlarından ya da onu izleyen başka Yunuslardan biri midir.? sorularının cevaplarının bulunması gerekmektedir. Ayrıca adı geçen kayıтта yer alan Karamanoğlu İbrahim Bey hangi İbrahim Bey’dir? Bilindiği gibi Karamanoğlu tarihinde iki İbrahim bey vardır. Birincisi Mahmud oğlu Bedreddin İbrahim Bey olup saltanatı 1333-1348 yılları arasındadır. İkincisi ise Mehmed (II) oğlu İbrahim Bey olup saltanatı 1424-1464’tür. Bu husus Yunus Emre (?) ile ilgisi olanın hangisi olduğunun tespiti açısından önemli olduğu gibi İsmail b.Yunus Emre’nin arazisini tapulattığı şehzadenin bilinmesi açısından da önemlidir.

Kronolojik bir tahlilden hareketle bu kişinin I.İbrahim Bey olmadığı görülür. Çünkü I.Selim döneminde Karaman defterini yazan kişi (1518) Kemalpaşazade (İbn Kemal)’dir. İlk Osmanlı tarihçilerinden biri olan Kemalpaşazade’nin özellikle Karamanoğlu için “şehzade” gibi bir terimi kullanmayacağı açıktır. Bu bakımdan söz konusu şehzade Fatih’in 1466’da Karaman ilini ve Konya’yı aldıktan sonra buranın valiliğine atadığı Şehzade Mustafa olması gerekir. Mustafa’nın şehzadeligi ölümüne dek (1474) sürmüş, yerine de bir başka şehzade Cem Sultan getirilmiştir. Bu nedenle belgede adı geçen şehzade ya Mustafa ya da Cem’dir. Yani Karaman valiliği yapan şehzadelerden biri. Buna göre adı geçen Karamanoğlu Beyi de II.İbrahim Beydir. Verilen tarihlere dikkat edilirse Yunus Emre’nin oğlu İsmail, babasından aldığı topraklara şehzadeden aldığı toprakları eklemiştir ve bu tarihler tapulama işlemi dönemiyle uyumaktadır. Oysa tersini düşünür, Yunus’un I.İbrahim Bey’den toprak satın aldığı kabul edersek, ölümünden kaç yaşında olduğunu bilemediğimiz oğlunun, en az 150 yaşında iken şehzadeden başka toprakları alması gibi akli zorlayan bir sonuçla karşılaşırız (Özkırımlı, 1981, 16).

Ayrıca İsmail Hakkı Uzunçarşılı; “*Beyliklere Ait Bazı Arazi Notları*”ndan örnekler verirken aynı tarih ve numara (1518/63)lı kimi kayıtlarla ilgili not düşerek buranın (Karaman), İbn Kemal’den önce Murat Çelebi tarafından tahrir edildiğini, İbrahim Beyin Karamanoğlu II.İbrahim olduğunu belirterek yukarıdaki yargıyı teyid etmektedir (Uzunçarşılı, 1984a, 1151). Burada şehzade konusu netlik kazanırken Konya defterinin yazılışına temel alınan beratlardan hareket ederek Fatih’in, Karamanoğlu İbrahim Beyin beratlarını yürürlükte bıraktığını biliyoruz. Bu İbrahim Bey ise kuşkusuz II.İbrahim Beydir. Yani Fatih’in çağdaşı olan, II.Murad’ın kızıyla evlenerek Osmanlıların yardımıyla tahtı ele geçiren İbrahim Bey.

Bunlardan çıkan sonuç şudur: Karaman’da toprak satın alan Yunus Emre gerçek Yunus Emre değildir. Muhtemelen onun izleyicisidir. Ve yine muhtemelen Karaman’da Kirişçi Baba adıyla meşhur İsmail oğlu Yunus Emre bu ikinci Yunus Emre’nin torunudur. (Özkırımlı, 1981, 16).

⁵ Barkan’ın ...koyup okuyamadığı yeri Gölpınarlı (1963) ve İbrahim Hakkı Konyalı (1966) “Yerce” diye okumuşlardır.

Kâmil Kepecioğlu; adı geçen kayıtları kronoloji ve mantık hassasiyeti göstermeden ele alarak Yunus Emre'nin, Hacı İsmail ile beraber Horasan'dan gelerek Karamanoğlu İbrahim Bey (I)'den çiftlik satın aldığını ve kendisinin XIII. yüzyıl sonları ile XIV. yüzyıl başlarında burada yaşadığını, İsmail ve Hasan adlarında iki oğlu olduğunu, Osmanlıların bunlara vergi muafiyeti tanıdığını belirtmektedir.⁶

İbrahim Hakkı Konyalı da “Şimdiye kadar ilim güneşi görmeyen vesikalar” olarak nitelediği bu belgeler üzerinden yayınladığı makalesinde Yunus'un Karamanlı olduğuna kesin bir şekilde hükmediyor (Konyalı, 1966, 146-150). Konyalı; adı geçen makalesinde, yukarıda Yunus Emre ile ilgisini (!) belirttiğimiz Kirişçi Baba zaviyesi ile ilgili belgeden Kirişçi Babanın; Yunus Emre'nin vasfı olduğunu, zaviyesinin hemen arkasında deмбаğlar çarşısında bir kirişhanesi bulunduğunu söylüyor. Oysa aynı Konyalı bu makalesinden tam yirmi bir yıl önce, Yedigün Dergisinde yazdığı bir başka makalesinde ise “Karamanlılar, Kirişçi Mescidinde gömülü olan Canbazzade Kadı Abdurrahman'ın babası Yunus'u, Yunus Emrem sanmışlar. Bu hata Ankara Vakıflar Umum Müdürlüğü Arşivindeki iki yeni vesikada ve İstanbul Başbakanlık Arşivinde bulunan H.1175 (M.1761) tarihli Lârende kadısı İbrahim'in berat inhasında da yer almıştır.” diyor (Konyalı, 1945, 5). Yine Konyalı, aynı makalesinde ilim alemine şairimizin meçhul taraflarını aydınlatan bir arşiv vesikası olarak sunduğu Ankara Kuyûd-ı Kadîme Arşivinde bulunan 580 no'lu Kanûnî devrine ait İlyazıcı Defterinin 191. yaprağındaki vesikaya dayanarak şunları belirtmektedir:

“1-Şairin adı ve şöhreti Yunus Emir Bey'dir. Eskişehir'in Sivrihisar kazasına bağlı Sarıköy'deki bir çiftliğini buradaki zaviyesine vakfetmiştir. Zaviyesinin burada bulunmasından dolayı merkadinin de burada olacağı kuvvetle iddia edilebilir.

2-Fotoğrafını da verdiğimiz bu vesika, Lamiî Çelebi'nin Nefahât tercümesinde onu Sakarya ile Porsuk çaylarının birleştiği yerde yaşamış gibi gösteren rivayetini bir hakikat yapmaktadır.” (Konyalı, 1945, 5).

İbrahim Hakkı Konyalı'nın 1945'deki bu tesbitinden yaklaşık yirmi yıl sonra kanaat değiştirmesi ve aynı belgeleri farklı yorumlaması ilginç görünmektedir. Bunda dar bölge hemşehricilik duygusunun ve bu yöndeki çevresel etkilerin rolünün olduğu açıkça gözükmektedir.

Yunus Emre'nin Karamanlılığına ilişkin isnat edilen kaynaklardan biri de XVI.yüzyılda manzum olarak Farsça yazılan Şikârî Tarihidir. Bu eser, Karamanoğlu Alaeddin Bey zamanında Yarcânî'nin yazdığı Şehnamesinden birtakım beyitlerin nakledilmesiyle asıl metnin bozuk olduğu parçalardan oluşmuştur. Fuat Köprülü bu eserin ilmî niteliğinin son derece zayıf olduğunu, bu esere ilişkin yazılan bir çok makaleyi tetkik ettiğini (Halil Ethem, Necip Asım, Ali Emîrî), bu eserlerde ileri sürülen mütalaaların ekseriyetle yanlış olduğunu, esere pek çok ekleme ve derleme yapıldığını bu yüzden eserin güvenilir bir kaynak olmadığını belirtmektedir (Köprülü, 1971, 30-31).

Son dönemlerde Yunus Emre ile (dolayısıyla Yunus'un Karamanlılığıyla) ilgili birçok araştırma yapıp eser verenlerden biri de edebiyat araştırmacısı Cahit Öztelli'dir. Öztelli yaptığı araştırmaların neticesinde; Yunus'u özellikle Eskişehir (Sarıköy)'e ait gösteren kaynakları hoyratça denilebilecek bir üslupla değerlendirerek

⁶ Kepecioğlu (1945, 8) Karamanoğlu, Mahmud Bey'in oğlu İbrahim Bey'in, 1281-1320 yılları arasında yaşadığını ve hükümdar olmadığını belirtirken Uzunçarşılı (1984b, 9-10) İbrahim Bey'in hükümdar olduğunu vurgulamaktadır.

Yunus'un Karaman'da yatmakta olduğunu ileri sürmektedir. Kendi tezlerini de daha önce belirttiğimiz belgeler ekseninde geliştirerek Yunusla ilgili bu yöndeki tespitlerini 13 maddede toplamıştır (Öztelli, 1977, 42). Bu tespitlerden bazılarına göre Yunus; Karaman devleti sınırları içinde doğmuş, siyasi olaylara karışmış, bir hükümet devirme olayına katılmış ve idam edilmiştir. (Madde:9)⁷ Karaman'da yatmaktadır ve burada camisi, zaviyesi ve tekkesi vardır. (Madde:12, 13)

Herkesçe bilindiği üzere büyük gönül insanı Yunus'un bu denli dünyevî angajmanlara giriştiğine dair Şikarî tarihinden ve onu referans kabul eden Öztelli'den başka hiçbir yerde böyle bir kayda rastlanmıyor. Ayrıca daha önce belirttiğimiz İbrahim Hakkı Konyalı örneğinde yaşanan konjonktürel kanaat değiştirme olayı Cahit Öztelli'de de görünüyor. Nitekim Cahit Öztelli, 1954'de yayınladığı bir makalesinde; "Bütün yazılı ve sözlü kaynaklar gösteriyor ki Yunus'un mezarı Haymana ovasında, Porsuk Çayı ile Sakarya Irmağının birleştiği yerde kurulu Sarıköy'dedir. Artık bunda şüpheye yer verilmemelidir." diyor (Öztelli, 1954, 103).

Ordüaryüs Profesör Sadi Irmak da "aklı" delillerden hareketle Yunus'un Karamanlı olduğu sonucuna varıyor. 1971'de yazdığı makalesinde Yunus'un Konya kültür diyarında yetiştiğini, Mevlana'nın sohbetlerine katıldığını belirterek Yunus'un deyişlerinden örnekler verip bunların yalnızca Konya yöresinde kullanılan sözcükler olduğunu vurgulamaktadır (Irmak, 1971, 102-103).

Bu konu ile ilgili olarak tarihçi Tuncer Baykara ise; bu dönemde Konya'yı Türkçenin katledildiği yer olarak niteleyerek Karamanoğlu Mehmet Beyin bu amaçla zorla Türkçeyi yerleştirmeye ve korumaya çalıştığını belirtiyor (Baykara, 1966, 116). Aynı meyanda Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun Erzurum yöresine dönük filolojik önermesinden daha önce söz etmiştik.

Görüldüğü gibi Karaman'a ilişkin ortaya atılan görüşler sayıca bol olmasına rağmen bu görüşlerin hemen hepsi sözünü ettiğimiz görüşlerin tekrarından öte geçememektedir Buna en yakın örnek A.Talat Duru tarafından yazılan ve daha önce ele aldığımız Kirişçi Baba Zaviyesi ilgili belgeyi kullanarak Yunus Emre'nin Karamanlı olduğuna hükmettiği makaledir (Duru, 2003, 6-7). Yazar; makalesinde daha önce kullanılan bir belgeyi ilk defa kullanıyormuş gibi göstermekte ve bu makalede görüşlerini ilmî disiplinden uzak bir şekilde kaleme almaktadır.

Bu aşamada Yunus'un mezarı konusunda en eski ve zengin verilerin bulunduğu Eskişehir (Sarıköy)'e ait görüşlere geçebiliriz.

3.2. Eskişehir (Sarıköy)

Bu konudaki görüşleri, klâsik kaynaklardan günümüze kadar yapılan araştırmaları kronolojik bir yaklaşımla ele alacağız Yunus Emre'nin hayatı ve yattığı yer hakkında bilgi veren en eski kaynaklardan biri, XVI.yüzyıl (H.927) da yazılmış Lamiî Çelebi'nin (Ölümü:1531) **Nefahâtü'l-Üns** adlı eseridir. Bu eserin H.1270 baskısında Yunus'un mezarıyla ilgili olarak; "Kütahya suyunun Sakarya suyuna karıştığı yerin kurbunda" ifadesi yer almakta ve başka merkadden söz edilmemektedir (Çelebi, 1270, 691). Köprülü, Gölpınarlı gibi müelliflerin kullandığı bu kaynağı tekdip eden bir başka kaynak mevcut değildir.

⁷ Öztelli (1977) bu tespitini yukarıda niteliğinden bahsettiğimiz Şikarî Tarihine dayanarak vermektedir.

Abdülbaki Gölpınarlı tarafından tenkitçi bir yaklaşımla ele alınıp incelenen en eski nüshası H.1034/M.1624 tarihli **Menâkıb-ı Hacı Bektâş-ı Velî** (Bektaşî Vilâyetnâmesi) adlı eserde; Tapduk Emre'nin Hacı Bektaş halifesi olduğu, Yunus'un da Sivrihisar'ın güneyinde Sarıköyde doğduğu, Tapduk Baba'ya intisab edip kırk yıl hizmetinde bulunduğu, bir çok nefesler söyleyip Dîvan meydana getirdiği, mezarının da doğduğu yere yakın olduğu belirtilmektedir. (Gölpınarlı, 1963, 22-24).

Bu tür eserler, çok çeşitli rivayetleri ve sonradan eklemeleri de içermeye olası olduğundan dolayı çok ihtiyatlı bir yaklaşım gerektirirler.

Yunus'tan bahseden bir başka eski eser, 1511'de vefat eden Sivrihisarlı Baba Yusuf'un yazdığı **Kitâb-ı Mevhûb-ı Mahbûb**'dur. Bu eserde geçen;

*Azizlermiş hususa Yunus Emre
İdermiş zühû ü uzlet uyup emre
Bu yerdedür bu zümrenin mezarı
Müşerref eylemişlerdir diyarı*

şeklindeki dörtlük Yunus'un mezarı konusunda bir fikir vermektedir (Sivrihisarlı Baba Yusuf, 2000, 529).

Taşköprüzâde Ahmed İsamüddin Efendi tarafından yazılan **Şakâyık-ı Numâniyye** adlı eserde Tapduk Emre hakkında; "Sakarya nâm nehre karîb bir karyede mütevattın idi." ibaresi yer almakta olup bu eser Yunus'u Bolu Sancağından göstermektedir.⁸

Türk dilinin büyük hizmetkârlarından Kâmûs-ı Türkî yazarı Şemseddin Samî'nin ansiklopedik bir başka eseri olan **Kâmûsü'l A'lâm**'da ise; "Mâzanne-i kirâmdan olup Bolulu olduğu halde Porsuk Nehri'nin Sakarya'ya karıştığı mahalde bir zâviye ve çilehane edinip ibadet ve riyâzâtla meşgul olmuş, zâviyesi kurbunda vâkî türbesi ziyaretgâhtır..." ifadeleri yer almaktadır (Sami, 1996, 4828).

Modern anlamda Yunus'un keşfinden önceki bu verileri belirttikten sonra Yunus'un bugün bildiğimiz yönleriyle tanınmasında büyük katkısı olan Fuat Köprülü, Yunus'un mezarı konusunda Bursa, Manisa ve İsparta (Keçiözü) görüşlerini ele aldıktan sonra, Lamiî Çelebi'nin Nefahât tercemesi zeyline dayanarak "Yunus'un Porsuk suyunun Sakarya'ya karıştığı yerde gömülü olduğunu kabul etmek kalıyor ki bu da tamamıyla müspet olmamakla beraber diğer rivayetlere göre her halde akla daha yakın görünüyor" ifadeleriyle bu konudaki nihâî görüşünü belirtiyor (Köprülü, 1976, 277-278; 1980, 265-266).

Yine bu klasik eserleri yetkin bir yaklaşımla ele alıp değerlendiren Abdülbaki Gölpınarlı da (Tarihsiz, 31-32; 1961, 84; 1963, 22-23) aynı sonuçlara ulaşmıştır.

Yunus Emre konusunda akademik düzeyde araştırma yapan bilim adamlarımızdan biri de Prof.Dr. Adnan Erzi'dir. Adnan Erzi, 1940 yılında yazdığı makalede, Kütahya Vahit Paşa Kütüphanesinde 879 numarada kayıtlı **Menâkıb-ı**

⁸ Taşköprüzâde Ahmed İsamüddin Efendi'nin verdiği bilgiler, (1269, 78) Yunus'un yaşadığı coğrafi bölgenin belirlenmesi bakımından önem taşımaktadır. Aynı kaynağı kullanan Bursalı Mehmet Tahir de (2000, 192) konuyla ilgili olarak; "ehli tarîk meyânında aşkıyla, ihlâsıyla, irfânıyla, mücâhadesiyle müştehar bir zât olup Terceme-i Şakâyık nakline göre Bolu Sancağından, Sakarya Nehri sevâhilindedir .Ol sevâhilde irşâd ile meşgul alâ rivayeti ama (Tapduk Emre) nâmında tarîk-ı kadriye ricâlinden bir zâta intisâb ederek merâtib-i âliyyeye vâsil oldu" demektedir.

Evlîya adını taşıyan ve Kasım Enverî, Şeyh Cüneyd, Bayezid-i Bistâmî gibi büyük sûfilerin şiirlerinin de yer aldığı mecmuada Mevlânâ'nın bir rubaîsinden sonra;

*Sen canundan geçmedin cana arzu kılursun
Andan zünnâr kesmedin iman arzu kılursun
Tılf-ı nâreste gibi damenin at eyleyüp
Ele çevgan girmeden meydan arzu kılursun*

kıtası “Şeyh-i meşâyihül âzâm Yunus Emre kim makam-ı mübârekeleri Sarı Karye'dedir.” başlığını taşımaktadır (Erzi, 1940, 456-457). Adnan Erzi burada adı geçen Sarı Karye'nin Sarıköy olduğundan şüphe edilemeyeceğini belirterek eserin istinsah tarihinin 912 oluşu itibarıyla Lâmiî Çelebi'den hareket eden Köprülü'nün bu konudaki görüşünün kabul edilmesi gerektiğini vurguluyor (Erzi, 1940, 457).

Aynı müellif, 1950'de Belleten'de neşrettiği bir başka makalesinde yer alan bir belgede; Yunus'un yaşadığı dönemi, doğum- ölüm tarihleri (H.648/M1250-H.720/M.1320) tespit ederek yine Köprülü'nün bulgularıyla uyduğunu belirtmektedir (Erzi, 1950, 88-89).⁹

Burada ele aldığımız son veriler tamamen akademik nitelikte olduğundan itibarî değeri de oldukça yüksektir. Üzerinde durduğumuz konuyu aydınlatma yönünden büyük önem taşımaktadırlar.

Edebiyat tarihçisi Nihad Sami Banarlı; bu asırlarda Anadolu'da çok yaygın olan “vatan tutma” tabirini kullanarak Yunus Emre'nin Sivrihisar'a gelip Sarıköy'ü vatan tuttuğu sonucuna varıyor. Banarlı ayrıca Yunus'un Karaman'daki mezarının; gömüldüğü yer bilinmeyerek rüya, inanış ve gömüldüğü ihtimali düşüncesiyle oluşturulan mezar türlerinden biri olduğunu belirtmektedir (Banarlı, 1983, 328-329).

Yunus Emre'nin hayatı üzerine (Dertli Dolap) eseri de olan araştırmacı Nezihe Araz; **Anadolu Evliyalari** adlı eserinde; “İşte bu Yunus, Eskişehir'in Sarıköy isimli köyünden fakir bir çiftçiymiş” diye söz ediyor (Araz, 1988, 67).

Bu konuda yaygın olarak kullanılan bir başka kaynak grubu da tekke ve zaviyelerle ilgili tutulan kayıtlardır. Bunların da tamamına yakını bugün İstanbul müftülük arşivinde bulunmaktadır. Ancak bu tür kayıtların, araştırdığımız türden şahsiyetlerin yaşadıkları yer ve mezarları konusunda her zaman yeterli kaynak olamayabileceklerinden daha önce söz etmiştik. Çünkü tekkeler tahmin edilebileceği gibi halkın bu şahsiyetlere gösterdiği büyük ilgi ve teveccühe binaen pek çok yerde açılabilmiş tasavvufî kuruluşlardır. Mevlânâ'nın İstanbul'da olduğu gibi Yunus'un da Anadolu'nun bir çok yerinde tekke ve zaviyesi bulunmaktadır. Yunus'un Karaman'da bulunan zaviyenin bir benzeri de Sivrihisar'da bulunmaktadır.¹⁰ Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde çeşitli yörelerdeki zaviyelerle ilgili bir çok belge ve kayıt bulunmaktadır. Araştırmacı İbrahim Ateş tarafından Vakıf Belgeler Arşivinde yapılan incelemede, iki yerde (Karaman, Eskişehir) bulunan Yunus Emre zaviyeleri ile ilgili olarak yedi yerde kayıt tespit edilmiştir. Bunlardan üçünün Eskişehir, dördünün de Karaman'daki Yunus Emre zaviyelerine ait olduğu görülmüştür. (Ateş 1991, 139) Bu

⁹ Erzi, bu makalesinin 1. dipnotunda ayrıca Yunus'un mezarı konusunda yerli ve yabancı kaynakları içeren bir kaynakça da vermektedir.

¹⁰ Bu konuda Yunus'a ait Eskişehir (Sivrihisar) zaviye kayıt örnekleri için bkz: Kunter. **a.g.e.**, s. 123-162; Ayrıca bkz: Necmeddin Dinçer, **Yunus Emre'nin Hayatı ve Hakiki Mezarı**, İstanbul 1965, s. 29-45

bilgilerden de anlaşılacağı üzere tekke ve zaviye kayıtları ele aldığımız konu hakkında bir fikir verse de kesin sonuca ulaşmada yetersiz kalmaktadırlar.

4.SONUÇ

Bu çalışmamızda, büyük Türk mutasavvıfı Yunus Emre'nin kabri ile ilgili ileri sürülen görüşleri ele alarak bir dökümünü ve tahlilini yapmaya çalıştık. Yaptığımız değerlendirmede şu sonuçlara ulaşılmış bulunuyoruz:

1-Yunus Emre'nin kabrinin (mezar, merkad, medfen, makam) bulunduğu yerlerin üç bölümde değerlendirilebileceği anlaşılmıştır. Birinci bölümde ele aldığımız Bursa, Kula, Erzurum, Isparta (Keçiborlu, Eğirdir, Uluborlu), Afyon (Sandıklı), Ordu (Ünye), İzmir (Tire), Bolu, Balıkesir (Bandırma), Konya (Doğanhisar), Sivas ve Aksaray... gibi merkezlerdeki Yunus Emre mezarlarının tamamının Yunus'un mezarı olmayıp, Yunus sevgisinden kaynaklanan, manevi işaretlere dayalı, mistik kültürün izlerini taşıyan makam, merkad, medfen gibi yerler olduğu açıkça görülmektedir. Anadolu'nun bir çok yerinde hatta Anadolu dışında (Azerbaycan) bu tür yerlerin bulunması; Yunus sevgisi, manevi yakınlık ve destek ihtiyacı gibi anlaşılabilir sebeplere dayanmaktadır.

2-Yunus Emre'nin mezarı konusunda özellikle son yıllarda yapılan araştırmalarla ve daha çok Kâmil Kepecioğlu, İbrahim Hakkı Konyalı ve Cahit Öztelli eksenindeki görüşlerle desteklenen Karaman tezleri ile ilgili olarak; görünüşte malzeme bolluğu dikkati çekerken, bu malzeme ile ortaya çıkarılan Yunus'un "Bizim Yunus" olup olmadığı konusu kuşku ötesi bir durum ortaya çıkarmaktadır. Bu yöndeki görüşlerin genellikle aynı "belge" odaklı (Kirişçi Baba Zaviyesi) olması ve başka kaynaklarca desteklenmemesi bu tespitimizi teyid etmektedir.

3-Yunus Emre'nin mezarının Eskişehir (Sarıköy)'de bulunduğunu gösteren görüşler ise; pek çok klâsik kaynağın (Nefahâtü'l-Üns, Bektâşî Vilâyetnâmesi, Kitâb-ı Mevhûb-ı Mahbûb, Şakayık-ı Numaniye, Kâmûsü'l Alam...) yanı sıra, her biri sahasında otorite kabul edilen Fuat Köprülü, Abdülbâki Gölpınarlı, Adnan Erzi... gibi bilim adamı ve akademisyenlerin araştırma ve görüşleriyle desteklenmektedir. Her ne kadar bu görüşler Köprülü'nün dediği gibi "tamamıyla müspet sayılmasa da" mevcut verilerin tümü değerlendirildiğinde büyük ölçüde uyum içinde oldukları ve aynı istikameti (Sarıköy) gösterdikleri görülmektedir.

Mevcut belgeler çerçevesinde, daha çok klâsik kaynaklara ve modern araştırmalara dayalı olarak ele aldığımız bu konunun etnoğrafik, sosyolojik ve antropolojik boyutları da söz konusudur. Dolayısıyla konu ayrıca bu yönleriyle de incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Araz, N.** (1988). *Anadolu Evliyaları*, İstanbul Atlas Kitabevi
Ateş, İ. (1991). Yunus Emre'nin Vakıf İlkeleri İstikametindeki Düşünceleri ve Zaviyeleri ile İlgili Belgeler, *Diyanet Dergisi*, C.27, Sayı: 1(Ocak-Şubat-Mart 1991)
Banarlı, N .S. (1983). *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, C.I, İstanbul Millî Eğitim Yayınevi

- Barkan, Ö. L.** (1942). İstila Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri, *Vakıflar Dergisi*, C.II,
- Baykara, T.** (1966). Emrelerden Yunus'a Dair, *Türk Yurdu (Yunus Emre Özel Sayısı)*, Sayı:319 (Mayıs 1966)
- Bursalı, M.T.** (2000). *Osmanlı Müellifleri*, C.I, Ankara Bizim Büro Yayın Dağıtım
- Dinçer, N.** (1965). *Yunus Emre'nin Hayatı ve Hakiki Mezarı*, İstanbul Sulhi Garan Matbaası
- Duru, A.T.** (2003). Yunus Emre Karamanlı, *Tarih ve Düşünce*, sayı: 2003/2, (Şubat 2003)
- Erzi, A.S.** (1940). Yunus ve Tapduk Emre Hakkında, *Ülkü*, C.XIV, Sayı: 83 (1940)
(1950).Türkiye Kütüphanelerinden Notlar, *Belleten*, C.XIV, Sayı: 53 (Ocak 1950)
- Fındıkoğlu, Z. F.** (1966).Erzurum'daki Yunus Emre'ye Dair, *Türk Yurdu (Yunus Emre Özel Sayısı)*, Sayı: 319 (Mayıs 1966)
- Gölpınarlı, A.** *Yunus Emre (Hayatı ve Bütün Şiirleri)* Altın Kitaplar Yayınevi (tarihsiz)
(1961). *Yunus Emre ve Tasavvuf*, İstanbul Remzi Kitabevi
(1963). *Yunus Emre ve Yattığı Yer*, Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği Yayınları
- Irmak, S.** (1971).Yunus Emre Nereli?, *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı: 267 (Ekim 1971)
- Kepecioğlu, K.** (1945). Yunus Emre Nerede Yatıyor?, *Nilüfer*, Sayı: 4 (1945)
- Konyalı, İ.H.** (1945). Yunus Emre Nerelidir?, *Yedigün* (Mart 1945)
(1966). Karaman'daki Yunus Emre, *Türk Yurdu (Yunus Emre Özel Sayısı)*, Sayı: 319 (Mayıs 1966)
- Köprülü, F.** (1976). *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Ankara Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları
(1980). *Türk Edebiyatı Tarihi*, 2. Baskı, İstanbul Ötüken Yayınevi
(1971). Yunus Emre'nin Mezarı, *Yeni Edebiyat (Yunus Emre Özel Sayısı)*, 2/11 (1971)
- Kunter, H.B.** (1991). *Yunus Emre Bilgiler – Belgeler*, Eskişehir Valiliği Yayınları No: 4
- Lamiî Çelebi.** (1270). *Nefahâtü'l Üns Tercemesi*, İstanbul Matbaa-i Amire
- Özen, K.** (1996). Yunus İnancına Bağlı Türbeler, Mezarlar ve Adak Yerleri, *VI. Uluslararası Türk Halk Edebiyatı Semineri (5-7 Mayıs 1995)*, Eskişehir Valiliği Yayınları: 15
- Özkırımlı, A.** (1981). Yunus Emre Gerçeği, *Hürriyet GÖSTERİ*, (Mart 1981)
- Öztelli, C.** (1977). *Belgelerle Yunus Emre*, Karaman Turizm Tanıtma Derneği Yay. No 1, Ankara 1977
(1954). Yunus Emre'nin Mezarı ile İlgili Yeni Belgeler, *Türk Dili*, Sayı: 38 (Kasım 1954)
- Sivrihisarlı, B.Y.** (2000). *Kitâb-ı Mevhûb-ı Mahbûb*, (Haz: Ahmet Kartal), Eskişehir Yunus Emre Kültür, Sanat ve Turizm Vakfı Yayınları.
- Şemseddin Sami.** (1996). *Kâmûsül Âlâm*, C. VI, Ankara Kaşgar Neşriyat
- Taşköprizâde, A. İ.E.** (1269). *Şakayık-ı Numâniyye*, İstanbul Matbaa-i Amire
- Tatçı, M.** (1991). Bir Yunus Emre Takipçisi Aşık Yunus, *Diyanet Dergisi (Yunus Emre Özel Sayısı)*, C.27, Sayı: 1(Ocak-Şubat-Mart 1991)

- Toprak, B.** (1982). *Yunus Dîvanı*, İstanbul İnkılap ve Aka Kitabevi
- Tosun, İ.-M. Dinçtürk.** (1966). Kula'daki Yunus Emre, *Türk Yurdu (Yunus Emre Özel Sayısı)*, Sayı:319 (Mayıs 1966)
- Uluçay, Ç.** (1943). *Yunus'un Mezarı*, Manisa Halkevi Neşriyatı, Sayı:10
- Uzunçarşılı, İ.H.** (1984a). *Osmanlı Devlet Teşkilatına Medhal*, Ankara Türk Tarih Kurumu Yayınları
- _____ (1984b). *Anadolu Beylikleri*, Ankara Türk Tarih Kurumu Yayınları.

عزیزم و در پیش خصم ضایع نفس امیر
ایده روش ز عدد عزائم او بیست امیر
بوی زده در بود مرنگ سزای
مشرق آبلش در دزدی

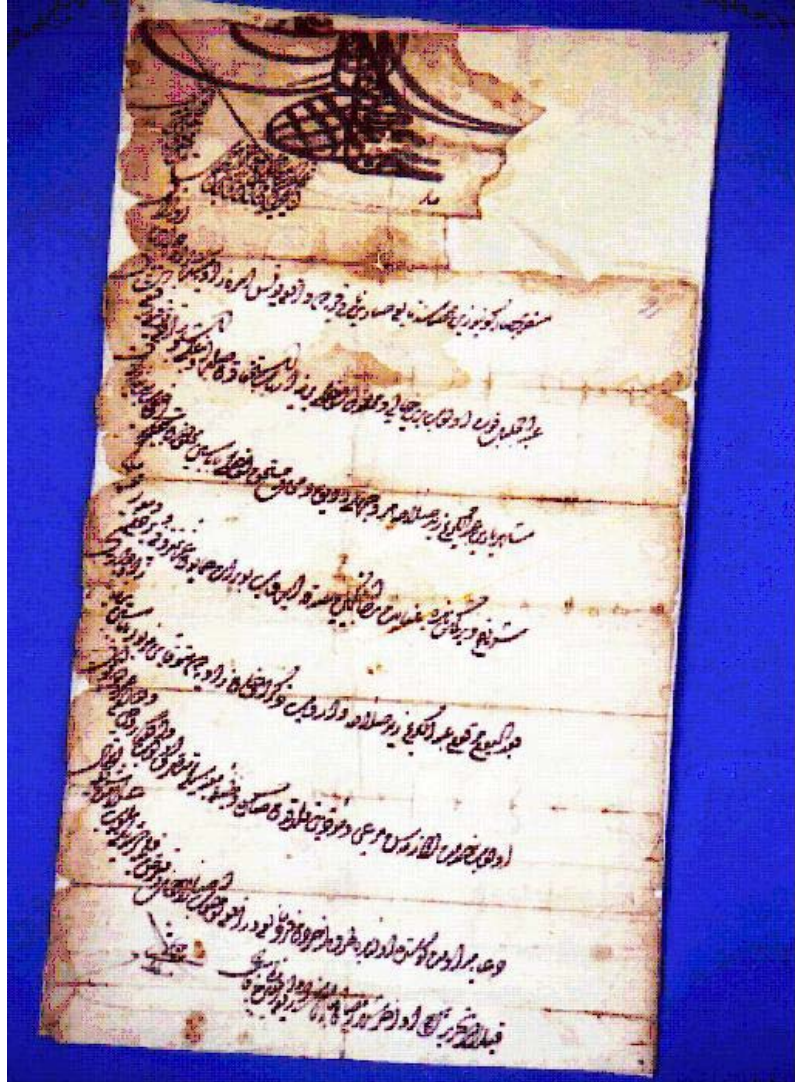
تکته و نیاز

سوزم بود ز که ای کور کلو الهیم
کفر ستار خنجرین پادشاهم
نقل و آرید بیور مشرین افندی
بومن اضعف هولک کوردم لویندی
اوزن موسی پر زید بگرتدی کیچون
او موسی ایتدی و کنی ایتدی کیچون
اکا رحمت عون ایتدی ای سلطا
عزیز ایتدی ای بیوجه سنی
بویر که طشی پیتک طشی بینه
مبارک بیت طشی بویر طشی بینه
ای حق بگرتدی و کیچون رحمت ایلدی
بویر خلقنه سن عنایت ایلدی
ای حی رحمان غنی بر پادشاهم
خوجم حاشا بی تحروم ایلدی
دردک منک الدعایمینی الاجابة
جمالک دیلر ایلدی اجابم
ذلیل مفلس کداجلی الهی
فولک کل اشی سهو خطا ادر
اغشایا غیبات المستغیبین
علاء نغسه او بوی ایلدی که عصیا
کرم قرایت نه سن بره درمان
اکه رحمت دیده در دایله امین

مناجات

سنو کونیک بدای حق معبود
قیو که مندنو ذایله مرده د
بریز معده و مکن چون انا که اینجا
موجود میاکن ایلدی فانی
بیچیمسن زحم پدید بولایت یتیم
تخلیه اوده جاناندر اسکرتیم

Kitâb-ı Mevhûb-ı Mahbûb'da Yunus Emre'nin Sivrihisar (Sanköy)'da yattığını gösteren bölüm.

Sivrihisar Günyüzü Kazası'na tâbi Yunus Emre Zaviyesi'ne zaviyedâr atanmasına dair 17-27 Mart 1732 tarihli berat.

